

TUKIPERHETOIMINNAN TOIMINTAOHJE 2024

Perhehoitoyksikkö
kanerva

SISÄLLYS

ALKUSANAT

1	Tukiperhetoiminta	3
1.1	Tukiperhetoiminnan organisointi Oma Hämeessä	3
1.2	Tukiperhetoiminnan tavoitteet	4
1.3	Edellytykset tukiperheeksi	4
1.4	Ehdottomat esteet tukiperheeksi ryhtymisessä	5
2	Tukiperhevalmennus.....	6
2.1	Lapsen läheisten ja sukulaisten toimiminen tukiperheenä.....	6
3	Tukiperhetoiminnan toteutus	7
3.1	Tukiperhesopimus ja salassapitovelvollisuus	7
3.2	Lasta koskeva tieto	8
3.3	Tukiperheviikonlopun peruuntuminen	8
3.4	Tukiperhesopimuksen päättyminen ja päättäminen.....	8
4	Tukiperhevanhemman oikeudet ja velvollisuudet	9
4.1	Tapaturmavakuutus	9
4.2	Verotus	9
4.3	Tukiperhetyön valvonta	9
4.4	Ilmoittamisvelvollisuus	10
5	Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset	10
6	Tukiperheen tukeminen.....	11
7	Lapsi tukiperheessä	11
7.1	Mitä lapsen kanssa voi tehdä?	12
7.2	Mitä teen, jos huolestun tukilapsen kotitilanteesta?	12

ALKUSANAT

Perhehoitoyksikkö Kanerva tuottaa Oma Hämeen hyvinvointialueella lastensuojelun perhehoitoa sekä lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaista tukiperhepalvelua. Perhehoitoyksikköön kuuluu koko Kanta-Hämeen hyvinvointialue, jonka alueella ovat seuraavat kunnat: Hämeenlinna, Riihimäki, Forssa, Humppila, Tammela, Ypäjä, Jokioinen, Hausjärvi, Loppi, Hattula ja Janakkala. Perhehoitoyksikkö Kanerva toimii täten sosiaalityön saralla alueen lastensuojelun perhehoidon ja tukiperhepalvelun erityisyksikkönä.

Keskeisinä arvoina perhehoitoyksikössä ovat lapsen etu sekä toiminnan ja työskentelyn läpinäkyvyys. Työmme keskiössä ovat lapset sekä heidän perhehoitajansa ja tukiperheensä, joiden tuesta, koulutuksesta ja valmennuksesta vastaamme sekä lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhesosiaalityön yksiköt, joiden perhehoidon ja tukiperhetyön tarpeet pyrimme täyttämään mahdollisimman hyvin.

Yksikkömme visiona on tuottaa hyvinvointialueen tarpeisiin laadukasta ja jatkuvasti perhehoitajien, tukiperheiden ja lasten tarpeiden mukaisesti kehittyvää perhehoitoa ja tukiperhetoimintaa.

Tämän tukiperhetoiminnan toimintaohjeen tavoitteena on tukea tukiperhetoiminnan toteuttamisessa tukiperhevanhempia, hyvinvointialueen työntekijöitä sekä asiakkaita. Tarkoituksena on ennen kaikkea yhteisten toimintatapojen vahvistaminen ja sitä kautta tukiperhetoiminnan kehittäminen ja lisääminen alueella. Ohjeistus päivitetään vuosittain vuoden vaihteessa.

1 TUKIPERHETOIMINTA

Tukiperhetoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen tai lastensuojelulain määrittämä avohuollon tukitoimi, jolla pyritään tukemaan ja vahvistamaan vanhempien jaksamista ja kasvatuskyykyä. Kaikki perheet ennakkovalmennetaan tehtävään. Tukiperheet ovat tavallisia vapaaehtoisia perheitä, jotka ovat kiinnostuneita lasten ja lapsiperheiden auttamisesta. Tukiperheenä voi toimia lapsiperhe, lapseton pariskunta tai yksin asuva henkilö. Toiminnan alkaessa tehdään tukiperhesopimus lapsen asioista vastaavan työntekijän ja tukiperheen kesken, joka tarkistetaan säännöllisin väliajoin.

Lapsi käy tukiperheessä pääsääntöisesti noin kerran kuukaudessa yhden viikonlopun ajan. Käynnit voivat toteutua myös arkipäivinä. Kuukausittaisten käyntien lisäksi lapsen asioista vastaava työntekijä voi myöntää myös harkinnanvaraisia päiviä, jolloin lapsi voi olla tukiperheessä esim. koulujen loma-aikoina. Lapsi voi olla näitä lisäpäiviä tukiperheessä joko yhtäjaksoisesti tai ne voi jakaa lyhyempiin ajanjaksoihin sopimuskauden ajalle. Lapsen asioista vastaava työntekijä myöntää lisäpäiviä, mikäli katsoo tämän tarpeelliseksi ja järjestely sopii kaikille osapuolille, ja harkinnanvaraisista lisäpäivistä kirjataan tiedot tukiperhesopimukseen.

Tukiperhetoimintaa Suomessa ohjaavat mm. seuraavat lait:

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301/28§

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417/36§

Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 2014/148.

Oikeusrekisterikeskuksessa tukiperhetoiminnan katsotaan olevan vapaaehtoista. Perhehoitoyksikkö Kanerva hoitaa rikosrekisteriotteiden hakemisen ja tarkistamisen ennen tukiperhetoiminnan alkamista.

Lakien ajantasaisiin sisältöihin voi tutustua helpoiten internetissä osoitteessa www.finlex.fi

1.1 TUKIPERHETOIMINNAN ORGANISOINTI OMA HÄMEESSÄ

Tukiperhetoimintaa Oma Hämeen hyvinvointialueella koordinoi ja tuottaa Perhehoitoyksikkö Kanerva. Yksikön henkilökuntaan kuuluvat johtava sosiaalityöntekijä (yksikön virkavastuullinen esihenkilö), sosiaalityöntekijä, kahdeksan sosiaaliohjaajaa ja palvelusihteeri (50 % työajalla). Kolme sosiaaliohjaajaa tekee yksikössä tukiperhetyötä; yksi täysiaikaisesti ja kaksi osa-aikaisesti. Kanervan työtilat sijaitsevat osoitteessa Visamäentie 33, 13100 Hämeenlinna.

Perhehoitoyksikön toimintaa kehittää vuoden 2024 aikana koottava kehittäjäryhmä. Ryhmä kokoontuu 4-5 kertaa vuodessa.

Perhehoitoyksikön työntekijät vastaavat tukiperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta, täydennyskoulutuksesta sekä tuesta tukiperhesuhteen ensimmäisen vuoden ajan. Tämän jälkeen vastuu tukiperheen kanssa tehtävästä työstä siirtyy lapsen asiaa hoitavalle sosiaalihuoltolain mukaiselle perhesosiaalityön- tai lastensuojelun työntekijälle. Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää tukiperheiden täydennyskoulutuksia ja vertaisryhmätoimintaa koko tukiperheenä toimisen ajan. Perhehoitoyksikkö toimii alueellaan perhehoitoon ja tukiperhetyöhön

keskittyvänä yksikkönä. Perhehoitoyksikkö pyrkii ohjaamaan ja neuvomaan kaikissa tukiperhetyöhön liittyvissä asioissa sekä hyvinvointialueen työntekijöitä että tukiperheitä myös ensimmäisen vuoden aikaisen tuen loputtua.

On tärkeää, että muut hyvinvointialueen työntekijät ottavat aina tukiperheasioissa yhteyttä Perhehoitoyksikkö Kanervaan eikä suoraan entuudestaan tuntemiinsa tukiperheisiin. Kaikilla tukiperhettä odottavilla lapsilla on oltava tasavertainen mahdollisuus saada tukiperhe ja Kanerva koordinoi tukiperhetoiminnan kokonaisuutta Oma Hämeen alueella. Kanerva myös huolehtii, että perheissä käy perhehoitolain mukainen ja kaikkien osapuolten kannalta hyvä määrä lapsia.

Tukiperhetoiminnasta kiinnostuneet henkilöt voi ohjata ottamaan yhteyttä suoraan Perhehoitoyksikkö Kanervaan, jossa on ajantasainen tieto muun muassa tulevista tukiperhevalmenuksista.

1.2 TUKIPERHETOIMINNAN TAVOITTEET

Tukiperhetoiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka perustuu sosiaalihuolto- ja lastensuojelulakiin. Tukiperhesuunnitelma tehdään tukiperhetoiminnan alkaessa yhdessä lapsen (ikätaaso huomioiden), lapsen vanhempien, tukiperheen ja sosiaalityöntekijän kanssa. Päätökset tukiperhetoiminnasta tekee lapsen asioista vastaava työntekijä. Tukiperhesopimus voi olla joko määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Palvelun tarvetta arvioidaan säännöllisesti vuosittain.

Tukiperhetoimintaa suositellaan pääsääntöisesti noin 2-12 vuotiaille lapsille ja sisaruksille. Perheessä voi olla haasteita kasvatusasioissa, ihmissuhteissa, fyysisessä tai psyykkisessä terveydentilassa tai perheessä voi olla muuten vaikea elämäntilanne. Perheillä voi olla myös vähäinen läheisverkosto, verkosto sijaitsee kaukana tai läheisillä ei ole mahdollisuutta toimia perheen tukena tarvittavissa määrin.

Jokainen lapsi tarvitsee riittävästi aikuisen aikaa, hoivaa ja huolenpitoa. Joskus vanhempien voimavarat eivät siihen kuitenkaan riitä. Tukiperheessä lapsella on mahdollisuus saada erilaisia kokemuksia sekä kasvua ja kehitystä tukevia uusia aikuissuhteita, läheisyyttä ja läsnäoloa. Tukiperhetoiminnan tavoitteena on mahdollistaa pitkäaikainen ihmissuhde lapsen ja tukiperheen välillä. Tukitoimien tavoitteena on tukea perheitä niin, että he jatkossa selviytyvät omin voimavaroin.

Tukiperhetoiminta ei ole lastenhoitopalvelua, eikä korvaa esimerkiksi perhekuntoutusta tai muuta lapsen ja perheen tarvitsemää arviointijaksoa. Tukiperhepalvelua ei suositella aloitettavaksi, jos lapsen perheessä on vanhempien avioeroon ja/tai lapsen asumisjärjestelyihin liittyviä selvittelyjä meneillään.

Tukiperhetoiminnasta kiinnostunut henkilö voi ottaa virka-ajan puitteissa yhteyttä Perhehoitoyksikkö Kanervan henkilökuntaan tai täyttää hakemuksen osoitteessa www.perhehoitoyksikkokanerva.fi.

1.3 EDELLYTYKSET TUKIPERHEEKSI

Tukiperheeksi voi ryhtyä tavallinen perhe, pariskunta tai yksin asuva henkilö, jolla on:

- oma elämäntilanne ja ihmissuhteet kunnossa
- kiinnostusta hoito- ja kasvatustilanteisiin
- tilaa ja aikaa lapsille
- myönteinen elämäntilanne
- joustavuutta ja yhteistyökykyä
- pitkäjänteisyyttä ja sitoutuneisuutta
- koko perhe sitoutuu toimintaan

Tukiperheeksi tarvitaan erilaisia perheitä, koska tukiperhettä tarvitsevat lapsetkin ovat eri-ikäisiä ja heillä on erilaisia tarpeita. Tukiperheeksi ryhtyviltä ei edellytetä erityistaitoja tai sosiaalialan tuntemusta, vaan jokainen perhe tukee lasta omalla tavallaan ja oman elämäntilanteensa mukanaan tuoman tiedon ja taidon pohjalta.

Kasvuympäristön on oltava tukiperheessä lapsiystävällinen sekä turvallinen. Tukiperheessä lapselle ei tarvitse olla erillistä omaa huonetta, mutta tilojen tulee kokonaisuutena olla toimivat. Lapselle pitää olla rauhallinen, mieluinen ja hänen tarpeitaan vastaava nukkumispaikka vierailuidensa ajaksi. Tukiperhetoiminta on koko perheen yhteinen asia, joten kaikkien perheenjäsenten tulee hyväksyä ajatus tukiperheeksi ryhtymisestä.

1.4 EHDOTTOMAT ESTEET TUKIPERHEEKSI RYHTYMISSÄ

Ennen ennakoivalmennuksen alkamista Perhehoitoyksikön työntekijät tapaavat kaikki tukiperheiksi hakevat perheet kotikäynnillä. Tällöin keskustellaan perheen kokonaistilanteesta ja halusta toimia tukiperheenä. Perheen kodin tulee olla tiloiltaan ja varustetasoltaan tukilapselle sopivat. Myös ehdottomat esteet käydään kotikäynnillä läpi. Perhehoitoyksikkö Kanervassa ehdottomat esteet tukiperhevanhemmuudelle ovat:

- akuutti ja/tai toistuva, pitkäaikainen lastensuojeluasiakkuus
- akuutti ja/tai toistuva, pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma
- rikosrekisterimerkinnät liittyen erityisesti lapsiin kohdistuviin- ja pahoinpitelyrikoksiin
- akuutti huoltajuuskiista
- muu kriisi omassa elämäntilanteessa
- vakava sairaus perheessä
- arjen hallinnan vaikeudet perheessä
- puoliso tai muu perheenjäsen vastustaa tukiperhetoimintaa
- kotihyvinvointialueen sosiaalitoimen arvio perheen sopimattomuudesta tukiperhetoimintaan

Näiden esteiden selvittämiseksi pyydetään ennen tukiperheenä toimimisen aloittamista :

- Asuinkunnan mukaisen hyvinvointialueen sosiaalitoimen lausunto perheestä
- lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikosrekisteriote

Perhehoitoyksikkö Kanervan palvelusihteeri tilaa tarvittavat asiakirjat perheen antaman suostumuksen perusteella.

Mikäli kotikäynnillä ehdottomia esteitä ei tule esiin ja perheen kanssa todetaan yhdessä ennakkovalmennuksen olevan perheelle ajankohtainen, ohjataan perhe valmennusryhmään.

Jos perhe on jo aiemmin toiminut tukiperheenä tai käynyt valmennuksen esimerkiksi toisessa perhehoitoyksikössä, pyydetään yhteistyötahoilta lausunto yhteistyökokemuksista. Näissä tilanteissa pohditaan yhdessä työntekijöiden kanssa, onko tarvetta lisäarvioinnille tai valmennukselle, vai voiko perhe aloittaa suoraan Kanervan tukiperheenä toimimisen. Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijät tapaavat kuitenkin jokaisen perheen vähintään kerran (perheen kotona), jolloin käydään läpi Kanervan käytännöt tukiperheasioissa sekä arvioidaan perheen soveltuvuutta toimia Perhehoitoyksikkö Kanervan tukiperheenä.

2 TUKIPERHEVALMENNUS

Tukiperhevalmennus on prosessi, jonka aikana perheillä on mahdollisuus miettiä omia valmiuksiaan ja halukkuuttaan ryhtyä tukiperhetoimintaan. Valmennuksen aikana perheet saavat tietoa muun muassa sosiaalihuollon ja lastensuojelun keskeisistä periaatteista sekä tukiperhetoiminnan tarkoituksesta ja tavoitteista. Valmennuksen tavoitteena on, että perheet ymmärtävät tukiperhettä tarvitsevan lapsen taustan, tilanteen ja tarvitsevuuden sekä tiedostavat tukiperheen roolin, oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi valmennuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on selvittää tukiperhetoiminnasta kiinnostuneen perheen tai henkilön soveltuvuus, valmiudet sekä mahdollisuudet sitoutua toimintaan. Tukiperhetoimintaa tarvitsevalla lapsella on oikeus päästä hyvin valmentautuneeseen ja arvioituun tukiperheeseen.

Ryhmämuotoisen tukiperhevalmennuksen kouluttajina toimivat perhehoitoyksikön sosiaaliohjaajat sekä kokenut tukiperhevanhempi. Tukiperhevalmennus koostuu neljästä kahden tunnin tapaamisesta, jotka toteutetaan arki-iltaisain noin neljän viikon aikana. Valmennukseen sisältyy myös henkilökohtaisia kotitehtäviä ja valmennuksen päätteeksi pidetään yhteinen loppuarviointikeskustelu. Tarvittaessa perhettä tavataan useammankin kerran perhekohtaisesti.

2.1 LAPSEN LÄHEISTEN JA SUKULAISTEN TOIMIMINEN TUKIPERHEENÄ

Pääsääntöisesti lapsen lähisukulaiset (vanhempien sisarukset, lapsen isovanhemmat, lapsen kummit) eivät toimi virallisena tukiperheenä vaan lapsen luonapito perustuu sukulaisuuden kautta jo olemassa olevaan kiintymyssuhteeseen ja siihen kuuluvaan luonnolliseen kanssakäymiseen. Jokaisen perheen kohdalla tilanne kuitenkin voidaan arvioida yksilöllisesti yhdessä Kanervan sekä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa. Jos läheinen tai sukulainen toimii kuitenkin virallisena tukiperheenä tulee tällöin käydä tukiperhevalmennus.

3 TUKIPERHETOIMINNAN TOTEUTUS

Lapsen asioista vastaava työntekijä joko lastensuojelun tai sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa arvioi perheen palveluntarpeen ja täyttää paikkavaraushakemuksen Kanervaan. Hakemuksessa on lapsen asioista vastaavan työntekijän näkemyksen ja lapsen perustietojen lisäksi hyvä olla lapsen ja vanhemman toiveita tukiperheen suhteen sekä mahdollisimman kattavasti tietoa lapsen hoitoon ja tuen tarpeeseen liittyen. Hakemuksen tietojen perusteella Perhehoitoyksikkö Kanervan sosiaaliohjaajat etsivät lapselle sopivan tukiperheen. Kanervan sosiaaliohjaaja ottaa yhteyttä tukiperheeseen ja kertoo lapsesta tarvittavat tiedot. Tukiperheen päättäessä edetä omalta osaltaan prosessissa lapsen asioista vastaava työntekijä kertoo tukiperheestä lapsen vanhemmille.

Tukiperheen, lapsen ja hänen vanhempiansa sekä lapsen asioista vastaavan työntekijän ja Kanervan ohjaajan kesken järjestetään neuvottelu tukiperheen kotona tai sosiaalitoimen tiloissa. Tällöin tehdään kirjallinen suunnitelma tukiperheenä toimimisesta ja asetetaan tavoitteet lapsen ja vanhempien näkökulmasta. Lapsen asioista vastaava työntekijä tekee tukiperheen kanssa tukiperhesopimuksen ennen toiminnan aloittamista. Tämä on tärkeää, jotta esimerkiksi salassapitovelvoite, vakuutusasiat ym. astuvat voimaan heti tukiperhesuhteen alkamisaikana.

Kanervan ohjaaja osallistuu tukiperhesuhteen seurantaan sekä perheen tukemiseen noin vuoden ajan aloittavien tukiperheiden osalta ja muiden osalta tarpeen mukaisesti. Ohjaaja on tukiperheen käytettävissä myös tämän jälkeen, mikäli erityisiä tuen tarpeita ilmenee tai perhe tarvitsee neuvontaa tukiperheyteen liittyvien asioiden hoitamiseen.

3.1 TUKIPERHESOPIMUS JA SALASSAPITOVOLLISUUS

Hyvinvointialue tekee valmennetun perheen kanssa tukiperhesopimuksen. Sopimuksessa sovitaan sekä hyvinvointialueen että tukiperheen velvollisuuksista, oikeuksista sekä maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Samalla sovitaan myös siitä, millä tiheydellä tukiperhe raportoi lapsen asioista vastaavalle työntekijälle tukiperhesuhteen sujumisesta ja lapsen tukiperhekuulumisista. Raportointilomake löytyy Kanervan internetsivuilta www.perhehoitoyksikko.kanerva.fi. Raportoinnista on hyvä keskustella vielä yhdessä esimerkiksi aloitusneuvottelussa.

Tukiperhetyössä lähtökohtana on aina salassapito. Tukiperhesopimuksen tehtyään tukiperheen molemmat vanhemmat ja perheen lapset sitoutuvat ehdottomaan salassapitoon koskien tukiperheessä käyvän lapsen ja tämän perheen tietoja. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä. Jo pelkkä tieto asiakkuudesta on salassa pidettävää tietoa.

Tukiperhevanhempaa sitoo elinikäinen vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin, kun ne koskevat muita kuin asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 15§).

Tukiperheessä käyvää lasta koskevat asiakirjat on säilytettävä salaisina lukitussa paikassa tukiperheen kotona ja tukisuhteen päätyttyä ne tulee toimittaa sosiaalitoimeen asianmukaisesti hävitettäväksi.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.

3.2 LASTA KOSKEVA TIETO

Tukiperheellä ei ole suoraa oikeutta lasta koskeviin tietoihin. Lapsen asioista vastaava työntekijä arvioi, mikä on tukiperheyden ja lapsen hoidon kannalta tarpeellinen tieto lasta ja hänen perhettään koskevissa asioissa. Tästä asiasta säädetään viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 § 3 momentissa. Tukiperheen on hyvä jo etukäteen pohtia sitä, miten menetellään esimerkiksi kodissa käyvien vieraiden tai kodin ulkopuolella liikkumisen suhteen sekä siitä, miten tukiperheessä käyvästä lapsesta saa ulkopuolisille kertoa. Asiasta kannattaa puhua ja sopia myös lapsen vanhemman kanssa. Tukiperheessä käyvän lapsen valokuvaukseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen ja kuljettamiseen tarvitaan erillinen lupa huoltajalta ja näistä on hyvä sopia esimerkiksi aloitustapaamisessa.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että lasta koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä lapsen hoitamisen mahdollistamiseksi, ovat tärkeitä tietoja tukiperheelle. Tällaisia ovat esimerkiksi sairauksiin, allergioihin tai ruokavalioon liittyvät asiat. Lisäksi tiedot esimerkiksi lapsen vuorokausirytmistä tai erityisistä tavoista auttavat lasta asettumaan tukiperheeseen. Näistä on erityisen tärkeää puhua aloitus- ja seurantapalaverissa.

3.3 TUKIPERHEVIKONLOPUN PERUUNTUMINEN

Tukiperheelle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus vain niiltä päiviltä, jolloin lapsi on ollut tukiperheessä. Mikäli lapsi tai tukiperhevanhempi sairastuvat kesken tukiviikonlopun ja viikonloppu keskeytyy, palkkio maksetaan vain toteutuneilta päiviltä. Mikäli lapsen tulo tukiperheeseen peruuntuu, palkkiota ja kulukorvausta ei pääsääntöisesti makseta mutta erityistilanteissa asioista voi sopia lapsen vastuutyöntekijän kanssa. Lapsen (tai tukiperheen) sairastuessa voidaan tukiviikonloppu siirtää **saman kuukauden sisällä** toiseen kohtaan, mikäli se kaikille osapuolille sopii.

3.4 TUKIPERHESOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN JA PÄÄTTÄMINEN

Tavoite on, että tukiperhesuhde päätetään suunnitelmallisesti. Mikäli tukiperhe joutuu lopettamaan tukiperhetoiminnan ennen sopimuksen määräajan päättymistä, tulee tukiperheen ilmoittaa asiasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen asioista vastaavalle työntekijälle sekä Perhehoitoyksikkö Kanervaan. Lapsen muuttaessa toiselle paikkakunnalle Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ulkopuolelle arvioidaan tukiperhepalvelun tarve siellä uudelleen.

4 TUKIPERHEVANHEMMAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

4.1 TAPATURMAVAKUUTUS

Oma Hämeen hyvinvointialue on tapaturmavakuuttanut heidän kanssa sopimuksen solmineet tukiperhevanhemmat. Mikäli tukiperhevanhemmalle tapahtuu tukiperheviikonlopun aikana tapaturma, jonka voidaan katsoa liittyneen tukiperhetoimintaan, tulee perheen ottaa yhteyttä lapsen asiasta vastaavaan työntekijään, joka opastaa tapaturmailmoituksen tekemisessä hyvinvointialueen vakuutusyhtiöön. Tapaturmavakuutus koskee siis vain tukiperhetoiminnassa tapahtuneita tapaturmia.

Vapaa-ajan vakuutus on tukiperheen omalla vastuulla. Suosittelemme myös laajaa kotivakuutusta tukiperheille.

Hyvinvointialue on tapaturmavakuuttanut lapset (tukilapset) tukiperhevierailujen ajaksi. Mikäli tukiperheessä ollessa lapselle tapahtuu tapaturma, tukiperhe voi ohjeistaa lapsen huoltajan hoitamaan vakuutusasiaa lapsen asiasta vastaavan työntekijän kautta ja antaa tarvittaessa oman selvityksensä tapahtumien kulusta vakuutusyhtiötä varten.

4.2 VEROTUS

Verotuksessa tukiperheiden on tärkeää huomata, että tukiperheille maksetaan lapsen käynneistä sekä hoitopalkkio että kulukorvaus, joista viimeisin ei ole lopullisessa verotuksessa verotettava tulo. Kulukorvaus katsotaan verotuksessa tulon hankkimisesta aiheutuvana kuluna/työkorvauksena. Jos tätä ei ole veroehdotuksessa huomioitu, tukiperheiden on muistettava se itse tarkistaa ja laittaa veroehdotuksen saatuaan verottajalle tiedoksi, että kyseessä on kulukorvaus. Tukiperheen tulee hakea erillinen verokortti perhehoitajan palkkiota ja kustannuksia varten.

Lisätietoja verotuksesta: [Perhehoitajan verotus - vero.fi](https://www.vero.fi/perhehoitajan-verotus)

4.3 TUKIPERHETYÖN VALVONTA

Kuten muussakin toiminnassaan, Perhehoitoyksikkö Kanerva valvoo tukiperheiden toimintaa yhdessä lapsen asioista vastaavien työntekijöiden kanssa ensimmäisen vuoden ajan tukiperhesuhteen alkamisesta. Tukiperhesopimuksen kaikkien kohtien, lasten oikeuksien ja toimintaa ohjaavien lakien noudattaminen on tukiperhetoiminnassa välttämätöntä. Tärkeä osa valvontaa on ennakoiva valvonta, joka tehdään jo perheen hakeutuessa tukiperheeksi tarkistamalla perheen rikosrekisteritiedot, kodin tilat, tukiperheen elämäntilanteen vakauden. Ennakoivan valvonnan hoitaa kokonaisuudessaan Kanerva.

Tukiperhesuhteen epäkohtiin puututaan niiden tultua esiin. Epäkohdat pyritään korjaamaan yhdessä tukiperheen kanssa, jotta turvallinen tukiperhesuhde voisi jatkua. Ensimmäisen vuoden tuen loputtua perhehoitoyksikkö on valvonnassa mukana lapsen asioista vastaavan työntekijän pyynnöstä, mutta kokonaisvastuu valvonnasta jää hyvinvointialueen lapsen asiasta vastaavalle työntekijälle. Valvontatoimenpiteet dokumentoidaan tukiperheen asiakirjoihin.

4.4 ILMOITTAMISVELVOLLISUUS

Tukiperhe on velvollinen ilmoittamaan perheessä tapahtuneista muutoksista lapsen asioista vastaavalle työntekijälle sekä Perhehoitoyksikkö Kanervaan. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluu muun muassa tieto siitä, jos perheeseen on tulossa uusia tukilapsia tai jos tukiperheen elämässä tapahtuu merkittäviä muutoksia kuten esimerkiksi muutto, sairastuminen, sijaisperheeksi ryhtyminen, parisuhteen muutokset tai biologisen lapsen syntymä.

5 HOITOPALKKIOT JA KULUKORVAUKSET

Tukiperhetoiminnasta maksetaan tukiperheelle hoitopalkkiota ja kulukorvausta.

Hoitopalkkio:

- enintään 7 pv/kk kestävästä yhtäjaksoisesta hoidosta **62,26 €/pv** lasta kohden tulo- ja lähtöpäivä mukaan lukien (esimerkiksi viikonlopusta maksetaan pe-su välillä 3 päivää)
- jos tukiperhevierailu kestää yhtäjaksoisesti enemmän kuin 7 pv, tehdään avohuollon sijoituspäätös tai päätös kiireellisestä sijoituksesta. Kyse ei enää tällöin ole tukiperhetoiminnasta, jota ei ole tarkoitettu pitkäkestoiseksi yhtäjaksoiseksi toiminnaksi eikä akuutteihin kriisitilanteisiin käytettäväksi tukimuodoksi. On huomioitava, että pelkääntään tukiperhevalmennuksen käynyt tukiperhe ei voi toimia pidempiaikaisena sijoituspaikkana.

Erityishoitopalkkio 73,58 €/pv maksetaan

- jos lapselle on myönnetty vammaistuki
- jos lapsella on käytöksessä tai terveydentilassa erityisyyttä, josta johtuen perheellä on toistuvia erityiskuluja (esimerkiksi yökastelua tai hyvin erityinen ruokavalio, joka vaatii erityistuotteiden ostoa)
- jos lapsi tarvitsee tukiperhevierailun ajan jatkuvaa valvontaa
- jos lapsi vaatii kahden tukiperhevanhemman läsnäolon koko tukiperhevierailu ajan

Kustannusten korvaus:

- enintään 7 pv/kk kestävästä yhtäjaksoisesta hoidosta **35,21 €/pv** lasta kohden tulo- ja lähtöpäivä mukaan lukien

- korvaus kattaa ravinnosta, puhtaudesta ja asumisesta aiheutuvat kustannukset sekä pienimuotoiset harrastuskulut yhdessä lasten kanssa (esimerkiksi huvipuistokäynnit kerran kesässä tms.)
- vanhemmat huolehtivat lapsen mukaan vaipat ja henkilökohtaiset lääkkeet

Matkakuluina maksetaan:

- lapsen kuljetukset tukiperheeseen ja takaisin kotiin
- matkat alku- ja seurantapalaveriin
- SoTe TES:n mukainen korvaus, vuonna 2024 on 0,57 €/km
- huomioitavaa on, että sisarusten käydessä samassa tukiperheessä, vain yhdet matkakulut korvataan. Samoin menetellään, jos samana viikonloppuna käyviä eri perheiden lapsia kuljetetaan samassa autossa samaan aikaan. Tällöin matkakulut tulee laskuttaa esimerkiksi vuorokerron eri lapsilta.

Tukiperhetoiminnan raportointi ja matkakulujen laskutus tehdään lapsen asioista vastaavalle työntekijälle tai kuten aloitusneuvottelussa sovitaan 1-3 kuukauden välein ja aina kalenterivuoden lopussa. Kerran vuodessa tapahtuva laskutus ei ole mahdollista.

6 TUKIPERHEEN TUKEMINEN

Perhehoitoyksikkö Kanerva vastaa tukiperheelle annettavasta tuesta ensimmäisen vuoden ajan. Tukiperheitä tuetaan Kanervan sosiaaliohjaajan toimesta puhelinkeskusteluilla, ohjauksella ja neuvonnalla sekä yhteisillä tukiperhetapaamisilla ja muulla tarpeelliseksi katsotulla työskentelyllä.

Hyvinvointialue nimeää lapsen asioista vastaavan työntekijän, joka työskentelee perheen kanssa koko tukiperheprosessin ajan. Seurantapalavereita tukiperheasioissa järjestetään säännöllisesti vuosittain ja Kanervan sosiaaliohjaaja osallistuu tarpeen mukaan niihin ensimmäisen vuoden ajan ja sen jälkeen tarvittaessa esimerkiksi ongelmatilanteissa.

Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää tukiperheille vertaisryhmätoimintaa ja vuosittain lakisääteistä täydennyskoulutusta ja muuta ryhmämuotoista tukea, jolloin koulutus-, majoitus- ja ruokakuluista vastaa pääosin Perhehoitoyksikkö Kanerva. Tapahtumista ilmoitetaan sähköpostitse, joten pidäthän huolta, että Perhehoitoyksiköllä on ajantasainen sähköpostiosoitteesi.

7 LAPSI TUKIPERHEESSÄ

Tukiperhetoiminnan avulla on tarkoitus edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä. Tärkeä osa toimintaa on tukiperheen yhteistyö lapsen vanhempien sekä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa. Tukiperheenä toimiminen on lapsen rinnalla kulkemista, yhdessä tekemistä sekä arjen ilojen ja surujen jakamista. On tärkeää, että lapsi voi kertoa luottamuksellisesti asioitaan tukiperhevanhemmalle. Vaitiolovelvollisuuden vuoksi tukiperhevanhempi ei voi puhua lapsen asioista ulkopuolisille.

Tukiperhe ja lapsen vanhemmat sopivat yhdessä ajankohdat, milloin lapsi on tukiperheessä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Perheet sopivat yhdessä myös lapsen kuljettamisesta tukiperheeseen ja takaisin kotiin, pääsääntöisesti kuljettuksista vastaa tukiperhe.

Tukiperheeseen tullessaan lapsella tulee olla mukana vaihtovaatteita ja tarvittaessa vaipat ja reseptilääkkeet. Kelakortti tai kopio siitä olisi myös hyvä olla tukiperheen käytössä lapsen sairastumisen varalta. Lapsen sairastuessa tai tapaturman sattuessa tukiperheessä suositellaan käyttämään ensisijaisesti tukiperheen asuinpaikan julkista terveydenhuoltoa, ellei lapsella ole henkilökohtaista vakuutusta tai huoltajan kanssa ole sovittu muuta. Sairastumisista ja tapaturmista ilmoitetaan aina heti myös lapsen huoltajalle.

Jos tukiperheessä käy lapsia useammasta perheestä on syytä arvioida yhdessä perheen ja lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa (jo aloituspalaverissa) onko mahdollista yhdistää eri perheiden lasten olo tukiperheessä samalle viikonlopulle. Joskus voi olla tilanteita, että lapsen/lasten on tärkeä saada olla viikonlopun ainoat tukilapset, jotta heidän tarpeisiinsa voidaan vastata riittävässä määrin. Oli järjestely mikä hyvänsä tulee sen palvella lasten tarpeita, vanhempien toiveita sekä olla kaikille osapuolille mieluinen ratkaisu.

7.1 MITÄ LAPSEN KANSSA VOI TEHDÄ?

Tukiperhettä tarvitsevat lapset kaipaavat aitoa läsnäoloa, kuulluksi tulemistä ja yhdessä tekemistä. Lapset nauttivat rauhallisista hetkistä kotona, ulkoilemisesta ja ihan tavallisesta arjesta. Tärkeintä on mukava yhdessäolo ja mielekäs tekeminen. Yhteisen tekemisen ei tarvitse olla kustannuksiltaan kallista tai hankalasti järjestettävää. Tukiperhetoiminnasta maksettava kulkukorvaus kattaa lapsen tavanomaiset asumis- ruoka- ja hygieniakulut sekä yhdessä tekemiset/retkeilyt tukiperheessä vietetyltä ajalta.

7.2 MITÄ TEEN, JOS HUOLESTUN TUKILAPSEN KOTITILANTEESTA?

Joskus voi tulla eteen tukilapsen tai tämän perheen tilanteesta erityisen huolestuttavia asioita, jolloin on otettava yhteyttä lapsen asioista vastaavaan työntekijään. Tärkeää on, että vaikeistakin asioista uskalletaan keskustella avoimesti perheen kanssa. Tukiperhe voikin rohkaista perhettä itseään olemaan yhteydessä lapsen asioista vastaavaan työntekijään. Jos lapsen vanhemmat eivät halua tätä tehdä, niin tukiperheen on itse arvioitava, mikä on lapsen edun mukaista.

Jos kyse on esimerkiksi perheväkivallasta, seksuaalisesta hyväksikäytöstä, päihteidenkäytöstä, rikollisesta toiminnasta tai lapsen hoidon ja huolenpidon laiminlyönnistä tai jonkun näiden epäilystä, on tukiperhevanhemman aina oltava yhteydessä sosiaalitoimeen. Mikäli huoli on suuri ja tilanne akuutti, voi virka-ajan ulkopuolella ottaa yhteyttä Kanta-Hämeen sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Tukiperhevanhempi toteuttaa tukiperhesopimuksen nojalla julkista hallintotehtävää ja häntä sitoo lastensuojelulain kautta lastensuojeluilmoitusvelvollisuus, mikäli

hän huolestuu lapsen tilanteesta. Jos et ole varma, onko tilanne sellainen, että siitä tulisi ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle työntekijälle, on aina paras vaihtoehto soittaa ja kysyä, onko tietosi sellainen, josta tulee ilmoittaa.

Tukiperheeltä veloitetaan koko tukiperhesuhteen ajan yhteydenpitoa lapsen asioista vastaavaan työntekijään ainakin tukiperheviikonloppujen kirjallisen raportoinnin muodossa. Nämä raportit ovat myös vanhempien luettavissa yhdessä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa heidän sitä halutessaan. Raportit ovat osa lapsen dokumentointia ja ovat aina lapsen ja perheen saatavilla asiakirjapyyntöä kautta.